

The Effect of Social and Cultural Activities on the Acquisition of National-Spiritual Values in Primary School

Assist. Prof. Dr. Onur Batmaz

Yozgat Bozok University - Türkiye

ORCID: 0000-0001-9208- 2645

onur.batzmaz@yobu.edu.tr

Abstract

This study, which aims to examine the effect of social and cultural activities on the acquisition of national-spiritual values of primary school students, is a study carried out in the relational screening model. The study group consists of 206 primary school 3rd and 4th grade students who continue their education in the city center of Yozgat, selected by criterion sampling technique. The data within the scope of the study were collected with the "Impact of Social and Cultural Activities in Acquisition of National Values Scale" developed by Koç and Budak (2021-b) and the "Impact of Social and Cultural Activities in Acquisition of Spiritual Values Scale" by Koç and Budak (2021-a). SPSS statistical program was used in the analysis of the data. It has been concluded that the effect of social and cultural activities on the acquisition of national-spiritual values of primary school students is at the level of "totally agree". It was concluded that the effect of social and cultural activities on the acquisition of national-spiritual values of students did not cause a significant difference according to class and gender variables. It has been found that the effect of social and cultural activities on the acquisition of national-spiritual values differs significantly according to the number of activities. It has been observed that the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values is in favor of students who participate in 5 or more activities among students who participate in 1-2 and 3-4 activities and 5 or more activities. The effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values was found to be in favor of students who participated in 5 or more activities among students who participated in 1-2 activities and 5 or more activities. In addition, it was found that there is a positive and highly significant relationship between the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values of primary school students and the effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values. As a result of the study, it can be suggested to support students' participation in more social and cultural activities, since the increase in the number of social and cultural activities that students participate in has a significant effect on their acquisition of national and spiritual values.

Keywords: Education, Primary school, National values, Spiritual values, Social and cultural activities

**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 14, No: 2, pp. 170-183

Research Article

Received: 2022-12-25

Accepted: 2023-03-21

Suggested Citation

Batzmaz, O. (2023). The effect of social and cultural activities on the acquisition of national-spiritual values in primary school, *E-International Journal of Educational Research*, 14 (2), 170-183. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1224318>

Extended Abstract

Problem: Value is “the whole of the material and moral elements that cover the social, cultural, economic and scientific values of a nation” (TDK, 2019). Values do not definitively say what should be done, but guide the right situations to be done (Gudmundsdottir, 1990). National values represent the good and right behavior structures and the perspectives and understandings of societies towards the society to which the individual feels himself or herself (Gündoğan, 2019). Spiritual values, on the other hand, are “the principles that exist in the creation of the human soul and that emerge from the depths of the soul universally but need to be educated” (Yenişol, 2016). These values, which have no monetary value and are nourished by the national and spiritual sides of people, should not be lost from society (Yalnız & Yılmaz, 2018). It is extremely important for the society that the values are adopted by the individuals living in the society, cared for, transformed into behavior and turned into a lifestyle. However, it is seen that many problems are experienced in societies where values are not given importance and ignored (Batmaz & Erdoğan, 2019). Thornberg (2006) also emphasizes that educators agree that students should not be passive recipients in the values education process. Realizing it with active teaching methods in which students are at the center of the learning process, learning by discovery and transferring them to students' lives increase both the efficiency and effectiveness of this education (Bayburt & Duman, 2020). It should be aimed to create environments where students can activate many sensory organs, be in an active process, learn by doing, and have fun while doing them, especially with the studies carried out inside and outside the school (Yıldırım, 2019). Many social and cultural activities such as reading books, excursions, picnics, competitions, tournaments, conferences, scouting, seminars and camps are carried out in primary school. In particular, students learn more in a process based on social and cultural activities apart from the traditional education-teaching process, and different areas of development are supported (Priest, 1986; Koç & Budak, 2021-b). In the primary school period, which has an important place in the education life of the students, it is an important detail that the values are acquired by the students as well as the knowledge, skills and attitudes (Batmaz & Erdoğan, 2019). Thus, it is important to examine the effect of social and cultural activities in the acquisition of national and spiritual values in the primary school period in terms of revealing the current situation.

171

Method: This study, which aims to examine the effect of social and cultural activities on the acquisition of national-spiritual values of primary school students, is a descriptive study carried out in the relational scanning model. The screening model is a research approach carried out to determine an individual's attitudes, beliefs, actions and thoughts (Christensen, Johnson & Turner, 2015). In relational studies, where researchers both investigate possible relationships and better understand the phenomena, the determination of relationships also allows people to make predictions (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2020). Therefore, the relational survey model was used in this study, which aimed to determine the relationship between the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values of primary school students and the effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values. The data of the study were collected with the “Scale of the Impact of Social and Cultural Activities on the Acquisition of National Values” developed by Koç and Budak (2021-b) and the “Scale of the Impact of Social and Cultural Activities on the Acquisition of Spiritual Values” by Koç and Budak (2021-a). SPSS statistical program was used in the analysis of the obtained data.

Findings: It has been found that the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values by primary school students is at the level of “totally agree”. When the sub-dimensions were examined, it was seen that “I completely agree” in the dimensions of patriotism awareness and the importance of the family, and “I mostly agree” in the dimension of unity-togetherness and solidarity. It can be said that the effect of social and cultural activities that students participate in the acquisition of national values is less in the unity-togetherness and solidarity sub-dimension compared to other sub-dimensions.

It has been concluded that the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values of students differs significantly according to the number of activities. The significant difference was found to be in favor of the students who participated in 5 or more activities between 1-2 and 3-4 activities and 5 or more activities according to the number of activities students participated in.

Therefore, according to the findings, it can be said that the increase in the number of social and cultural activities that students participate in is effective in their acquisition of national values.

It has been found that the effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values of primary school students is at the level of "totally agree". When the sub-dimensions were examined, it was seen that "totally agree" in the dimensions of honesty and responsibility and helpfulness, and "mostly agree" in the dimension of patience and respect. It can be said that the effect of the social and cultural activities that students participate in in the acquisition of spiritual values is less in the patience and respect sub-dimension than the other sub-dimensions.

It has been concluded that the effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values of primary school students differs significantly according to the number of activities. The significant difference was found to be in favor of the students who participated in 5 or more activities between the students who participated in 1-2 activities and 5 or more activities according to the number of activities the students participated in. Therefore, according to the findings, it can be said that the increase in the number of social and cultural activities that students participate in is effective in their acquisition of spiritual values.

It has been concluded that there is a positive and highly significant relationship between the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values by primary school students and the effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values. It can be said that as the effect of social and cultural activities on the acquisition of national values of primary school students increases, the effect of social and cultural activities on the acquisition of spiritual values will also increase.

Suggestions: In line with the results obtained within the scope of the study, it can be suggested to use excursion, drama, case studies, etc. methods in which the student will participate more actively, in or out of class, in order to increase the scores of the unity-togetherness and solidarity sub-dimension of national values and the sub-dimension of patience and respect from spiritual values. Since the increase in the number of social and cultural activities that students participate in has a significant effect on their acquisition of national and spiritual values, it can be recommended to support students' participation in more social and cultural activities. Studies can be conducted at different grade levels to determine the effect of social and cultural activities on the acquisition of national and spiritual values.

İlkokulda Milli-Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi

Dr. Öğr. Üyesi Onur Batmaz

Yozgat Bozok Üniversitesi - Türkiye

ORCID: 0000-0001-9208- 2645

onur.batzmaz@yobu.edu.tr

Özet

İlkokul öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin incelenmesi amaçlanan bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen bir çalışmadır. Çalışma grubu, ölçüt örnekleme tekniğiyle seçilen Yozgat il merkezinde eğitim-öğretime devam eden 206 ilkokul 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma kapsamındaki veriler, Koç ve Budak (2021-b) tarafından geliştirilen "Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği" ile Koç ve Budak (2021-a) "Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. İlkokul öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin "tamamen katılıyorum" düzeylerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin faaliyet sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi, 1-2 ve 3-4 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ise, 1-2 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Ayrıca ilkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasındaki ilişkinin; pozitif yönlü, yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucunda; öğrencilerin katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin sayısının artması onların milli ve manevi değerleri kazanımında anlamlı bir etkiye sahip olduğundan öğrencilerin daha fazla sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımının desteklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İlkokul, Milli değerler, Manevi değerler, Sosyal ve kültürel faaliyetler

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 2, ss. 170-183

Araştırma Makalesi

173

Gönderim: 2022-12-25

Kabul: 2023-03-21

Önerilen Atıf

Batzmaz, O. (2023). İlkokulda Milli-Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi, E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 14 (2), 170-183. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1224318>

GİRİŞ

Günümüzde toplumların bireyden beklentileri değişmekte ve bilgi toplumunun özellikleri doğrultusunda şekillenmektedir. Küreselleşmeyle birlikte bilgi hızlı bir şekilde yayılmakta ve dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan değişimler veya gelişmeler etkisini her yerde kolaylıkla göstermektedir. Bu değişim ve gelişmeler, bireylerin özelliklerini ve onlardan beklenen nitelikleri de etkilemektedir. Dolayısıyla değerlerin iyi anlaşılması ve benimsenmesi, geleceğe ilişkin alınacak tedbirlerin gözden geçirilmesi ve daha nitelikli bir yaşam için kaçınılmaz olacaktır (Oktay, 2010). Türk Dil Kurumuna göre; değer, “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü”dür (TDK, 2019). Toprakçı (2021)’ya göre değer, ‘bir şeyin’ önceliği veya ettiği karşılık anlamına gelmekte ve ‘O şey’ de maddi olabileceği gibi manevi de olabilmektedir. Schaefer (2012) değerleri, bireyin karar verme süreçlerini etkileyen, davranışlarını motive eden ve yönlendiren bir kriter olarak tanımlarken; Schwartz ve Sagiv (1995) de bireylerin yaşamlarında yol gösterici hedefler doğrultusunda hizmet eden, önem sırasına göre değişebilen ve arzu edilen amaçlar şeklinde ifade etmektedir. Değerler, neyin yapılması gerektiğini kesin bir şekilde söylemeyen ancak yapılacak olan doğru durumlara rehberlik eden bir kavramdır (Gudmundsdottir, 1990). Değerler, toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri için o toplumda yaşayan bireylerin çoğunluğu tarafından benimsenen ortak duygu, düşünce ve amaçlar şeklinde ifade edilebilir. Yenişol (2016) da toplumların kendi yapıları içinde tarihleri boyunca benimsedikleri, eksilterek veya artırarak oluşturdıkları değerlerinin olduğunu vurgulamakta ve bu değerlerin de milleti millet yapan, toplumun ayakta kalmasını ve birlikteliğini sağlayan milli değerler olduğunu ifade etmektedir. Demircioğlu ve Tokdemir (2008) ise millî değerlerin millet, kahramanlık, milli marş, devlet, vatan, dil, ordu, bayrak gibi ulusal simgelerden oluştuğunu belirtmektedir. Millî değerler, bireyin ait olduğu topluma yönelik doğru ve iyi olan davranış yapıları ile toplumların sahip olduğu bakış açıları ve anlayışları temsil etmektedir (Gündoğan, 2019). Manevi değerler ise, “insanın ruhunda yaratılıştan var olan ve evrensel olarak ruhun derinliklerinden ortaya çıkan ama eğitilmesi gereken ilkeler”dir (Yenişol, 2016). Gültekin ve Şencan (2019) ise, manevi değerleri soyut, ruhani ve maddi olmayan değerler şeklinde ifade etmektedir. Milli ve manevi değerler, değerlerin bir parçası olup her toplum için önemli unsurlardır. Dolayısıyla maddi karşılığı bulunmayan, insanların milli ve manevi taraflarından da beslenen bu değerlerin toplumdan kaybolmaması gerekir (Yalnız ve Yılmaz, 2018). Değerlerin toplumda yaşayan bireyler tarafından benimsenmesi, önemsenmesi, davranışa dönüştürülmesi ve bir yaşam tarzı şekline getirilmesi o toplum için son derece önemli bir durumdur. Ancak değerlerin önemsenmediği, göz ardı edildiği toplumlarda birçok sorunun yaşandığı görülmektedir (Batmaz ve Erdoğan, 2019). Aydın ve Akyol-Gürler (2013) de değerlerin göz ardı edildiği, önemsenmediği toplumlarda, şiddet olaylarının ve suçların artması, kişisel/toplumsal sorumluluk bilincin azalması, iş ahlakındaki düşüş, ebeveyn, öğretmene karşı gelinmesi, aile kurumunun zayıflaması, gençlerin sanal/sosyal çevre yapılarındaki değişikliklerin yaşanması gibi durumların yaşanmaya başladığını ifade etmektedir. Yaşanan bu durumların ortadan kaldırılabilmesi ya da en aza indirilebilmesi için değerler eğitimi gereksinim duyulmaktadır. Ayrıca birçok ülkede eğitimcilerin ve ailelerin de toplumsal düzeni bozan ya da etkileyen sorunlardan kurtulmanın yolunun değerler eğitiminden geçtiği belirtilmektedir (Tilman, 2000; Batmaz ve Erdoğan, 2019). Nitekim eğitim ile değerler arasında, birlikte anlam ifade eden bir bağ ile dinamik bir ilişki bulunmaktadır (Ergen, 2017). Bu bağ ve ilişki sayesinde bireyler, içinde bulundukları toplumda yer edinmeyi, topluma yönelik aidiyet duygusuna sahip olmayı, sosyalleşmeyi vb. durumları öğrenmesi değerler eğitimiyle gerçekleşmektedir (Ulusoy ve Arslan, 2016). Dolayısıyla değerlerin bireyler tarafından önemsenmesi, benimsenmesi ve yaşamlarına aktarılabilmesi için erken yaşlardan itibaren değerlere yönelik farkındalıkların oluşması ve çocuğa iyi rol model olunması son derece önemlidir. Çünkü erken yaşlarda farkındalığının oluşması, çocuğun ailesinde, çevresinde veya okulunda gördüğü iyi rol modellerle anlam bulmakta ve değerleri içselleştirmesinde önemli görülmektedir. Böylece aileye bu süreçte önemli görevler düştüğü aşikârdır. Hökelekli (2013) de çocuğun değerler eğitimi sürecinde önemli kurumlardan birinin aile olduğunu ve ailenin de doğrunun, güzelin, iyinin fark edilmesinde ve ortak bir yaşam sürecinde öğrenilerek içselleştirilmesinde önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Çocuklar önce aile ortamlarında ve yakın çevrelerinde, sonralarında ise okul süreçlerinde toplumsal hayatın gerektirdiği bilgi, değer, beceri, tutum ve davranış özelliklerini kazanmaktadırlar (Çengelci-Köse, 2016).

Değerlerin çocuklara verilmesinde sürecinde önemli bir diğer kurum okuldur. Toprakçı (2008: 5)'ya göre "eğitim; çocuğun, bireysel özellikleri ve eldeki ortam, koşul ve olanaklar bağlamında başta kendisi, sonra içinde bulunduğu toplum/ulus ve en sonra dâhil olduğu evrensel yapının etkin bir üyesi haline getirilmesi sürecidir". Bu bağlamda okulda çocuklara bireyselin, toplumsalın ve evrenselin maddi ve manevi değerleri verilmeye çalışılır (Toprakçı, 2021). Bu yapılırken sadece doğrudan ve veya sadece bireysel ve veya evrensel değerlerin çocuklara verilmesi sakıncalı olabilir bu yüzden öncelikle içinde yaşanılan toplumun değerleri sonrası ya da birlikte olmak üzere bireysel ve veya evrensel değerler verilmelidir (Yücel ve Toprakçı, 2009) Okulun, toplumsal ve kültürel değerlerin korunmasını ve devam ettirilmesini sağlamasının yanında aile ortamında kazanılan değerlerin pekiştirilmesinde ve öğrencilere yeni değerler kazandırılmasında da önemli bir rolü bulunmaktadır (Çelikkaya ve Kürümlüoğlu, 2017). Okulun aynı zamanda öğretim programları aracılığıyla açık ya da örtük bir şekilde öğrencilere değerleri kazandırma, öğrencileri bu değerler doğrultusunda yaşama hazırlama ve onların kişilik ve kimlik oluşumunu olumlu yönde etkileme gibi rolleri de bulunmaktadır (Cihan, 2014). Ailede ortamında olduğu gibi okul ortamında da değerler eğitimi doğrultusunda kazandırılacak değerlerin, çocuğun yaşantısının önemli bir parçası haline gelmesini sağlayan etkinliklerle sunulması önem taşımaktadır (Hökelekli ve Gündüz, 2007). Dolayısıyla öğrencilerin pasif olarak "değer alıcılar" değil, aktif bir şekilde "değer üreticiler" konumuna gelmesi ancak ders içinde ve dışında gerçekleştirilecek faaliyetlerle mümkün olmaktadır (Yıldırım, 2019). Thornberg (2006) de öğrencilerin, değerler eğitimi sürecinde pasif alıcı olmaması gerektiği konusunda eğitimcilerin hemfikir olduğunu vurgulamaktadır. Değerler eğitiminin, öğrencilerin öğrenme sürecinin merkezinde olduğu aktif öğretim yöntemleriyle gerçekleştirilmesi, keşfederek öğrenilmesi ve öğrencilerin yaşamlarına aktarılması, bu eğitimin hem verimliliğini hem de etkililiğini artırmaktadır (Bayburt ve Duman, 2020). Özellikle okul içi ve dışında yapılan çalışmalarla da öğrencilerin çok sayıda duyu organlarını harekete geçirebilecekleri, aktif bir süreçte olabilecekleri, yaparak yaşayarak öğrenecekleri ve bunları da yaparken eğlenecekleri ortamların oluşturulması amaçlanmalıdır (Yıldırım, 2019). Nitekim Koç ve Budak (2021-b) da sosyal ve kültürel faaliyetlere yerleştirilen planlı, programlı değerler eğitiminin öğrencilerin hem yaparak, yaşayarak hem de eğlenerek öğrenmelerini sağladığını ifade etmektedir. Sosyal ve kültürel faaliyetler doğrultusunda gerçekleştirilen ve etkinlik odaklı işlenen değerlerin çocukların sosyal becerilerini de anlamlı düzeyde etkilemektedir (Gözler, Haskuş, Ayhan, Karslı ve Akın, 2020). Etkinliklere dayalı öğrenme ortamları, çocuklarının birden fazla duyusuna hitap ettiğinden ilkökulda ayrı bir öneme sahiptir. İlkokul çocuklara sadece akademik açıdan bilgi ve becerilerin öğretildiği bir yer olarak değil, onların bireysel ve toplumsal gelişimlerinin de desteklendiği farklı düşünce, değer, anlayış ve tutum geliştirildiği önemli bir yerdir. Ayrıca çocukların gelişim süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde sadece bilişsel gelişimlerinin desteklenmesinin tek başına eksik kalacağı, sosyal ve duygusal gelişim alanları da desteklendiğinde bir bütünlük oluşturacağı belirtilmektedir (Gündoğan, 2019). İlkokulda kitap okuma, gezi, piknik, yarışma, turnuva, konferans, izcilik, seminer, kamp gibi birçok sosyal ve kültürel faaliyet yürütülmektedir. Özellikle öğrenciler, geleneksel eğitim-öğretim sürecinin dışında sosyal ve kültürel etkinliklere dayalı bir süreçte daha çok şey öğrenmekte ve bu etkinlikler onların farklı gelişim alanlarını da desteklemektedir (Priest, 1986; Koç ve Budak, 2021-b). Öğrencilerin eğitim yaşamında önemli bir yere sahip olan ilkökul döneminde, edinilen bilgi, beceri ve tutumun yanında, değerlerin de öğrenciler tarafından kazanılması önemli bir detaydır (Batmaz ve Erdoğan, 2019). Böylece milli ve manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin ilkökul döneminde incelenmesi mevcut durumun ortaya konması açısından önemlidir. Dolayısıyla bu çalışma ile ilkökul öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin belirlenmesinin hem alanyazına katkı sunacağı hem de değerlerin kazanımında yapılacak faaliyetlerin sayısının ortaya çıkmasına olanak tanıyacağı düşünülmektedir. İlkokul öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. İlkokul öğrencilerinin "milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi" hangi düzeydedir?
2. İlkokul öğrencilerinin "milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi" sınıf, cinsiyet ve faaliyet sayısı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. İlkokul öğrencilerinin "manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi" hangi düzeydedir?

4. İlkokul öğrencilerinin “manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi” sınıf, cinsiyet ve faaliyet sayısı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
5. İlkokul öğrencilerinin “milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi” ile “manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi” arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve analizine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

İlkokul öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin incelenmesi amaçlanan bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen betimsel çalışmadır. Tarama modeli, bireyin tutumlarının, inançlarının, eylemlerinin ve düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yürütülen bir araştırma yaklaşımıdır (Christensen, Johnson & Turner, 2015). Araştırmacıların hem olası ilişkileri araştırdığı hem de olguları daha iyi anlayabildiği ilişkisel araştırmalarda, ilişkilerin belirlenmesi de kişilerin tahminde bulunmasına imkân tanımaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020). Dolayısıyla ilkökuller öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanan bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu ölçüt örnekleme tekniğiyle seçilen 206 ilkökuller 3 ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından oluşturulan ya da daha önceden belirlenebilen ölçütleri karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada da il merkez ve ilkökuller 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin seçilmesi ölçüt olarak belirlenmiştir. İl merkezinde bulunan okullardaki öğrencilerin seçilme ölçütü, bu okullarda daha fazla sosyal ve kültürel faaliyetlerin yürütüldüğü düşüncesidir. Ayrıca ölçek sorularının bu sınıf düzeyindeki öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılıp yanıtlanacak olması da bir başka ölçüttür. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	93	45
	Erkek	113	55
Sınıf Düzeyi	3. Sınıf	77	37
	4. Sınıf	129	63
Katıldıkları Sosyal ve Kültürel Faaliyet Sayısı	1-2 faaliyet	47	23
	3-4 faaliyet	101	49
	5 ve daha fazla faaliyet	58	28
Toplam		206	100

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmaya ilişkin verilerin toplanabilmesi için öncelikle gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra okul yöneticileri ve öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştirilerek çalışma hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan ilkökuller 3 ve 4. sınıf öğrencilerine gerekli açıklamalar yapılmıştır. Verilerin toplanmasında Koç ve Budak (2021-b) tarafından geliştirilen “Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği” (ölçekte 20 madde ve üç alt boyut bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık değeri .94 olup bu çalışma için iç tutarlılık değeri .92’dir.) ile yine Koç ve Budak (2021-a) tarafından geliştirilen “Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği” (ölçek 18 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık değeri .95 olup bu çalışma için iç tutarlılık değeri .94’tür.) kullanılmıştır.

Kullanılan iki ölçek farklı ders saatlerinde uygulanmış ve daha güvenilir verilerin alınması amaçlanmıştır. 210 ilkökuller 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden toplanan verilerin 4 tanesinin eksik ya da yanlış doldurulduğu tespit edilmiş ve kapsam dışı bırakılmıştır. Toplanan veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Veriler analiz edilmeden önce test sonuçlarına (Kolmogorov-Smirnov), Çarpıklık-Basıklık değerlerine ve Histogram grafiklerine bakılarak verilerin normallik dağılımları incelenmiştir. Verilerin cinsiyet, sınıf düzeyi ve katıldıkları faaliyet sayısına göre çarpıklık değerlerinin (-1 / +1) ve basıklık

değerlerinin (-1 / +2) belirtilen aralıkların dışında bulunmasından dolayı (Huck, 2008) normal dağılım göstermediği bulunmuştur. Böylece nonparametrik testlerden Mann Whitney U ile Kruskal-Wallis testleri verilerin analizinde kullanılmıştır. İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi için de Spearman korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Ölçeğin düzey aralıkları ise "puan aralığı = (en yüksek değer-en küçük değer)/seçenek sayısı" formülü ile 0,80 olarak hesaplanmıştır. Aralıklar da "Hiç Katılmıyorum/1,00-1,80", "Nadiren Katılıyorum/1,81-2,60", "Kısmen Katılıyorum/2,61-3,40", "Çoğunlukla Katılıyorum/3,41-4,20" ve "Tamamen Katılıyorum/4,21-5,00" şeklinde belirlenmiştir. Yapılan korelasyon analizinde hesaplanan katsayı değerinin; "0.30'dan küçük olması ilişkinin zayıf, 0.30 – 0.70 arasında olması ilişkinin orta ve 0.70'den büyük olması ise ilişkinin yüksek" olduğunu göstermektedir (Köklü, Büyüköztürk ve Çokluk, 2007).

BULGULAR

Bu bölümde, ilkokul 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin milli-manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin incelenmesine yönelik yapılan analizlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine yönelik bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etki düzeyleri

	*	SS	Düzye
Birlik-Beraberlik ve Dayanışma Boyutu	4.18	.78	Çoğunlukla Katılıyorum
Vatanseverlik Bilinci Boyutu	4.30	.81	Tamamen Katılıyorum
Ailenin Önemi Boyutu	4.45	.74	Tamamen Katılıyorum
Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	4.28	.71	Tamamen Katılıyorum

Tablo 2'ye göre, ilkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin (* = 4.28) "tamamen katılıyorum" düzeyinde olduğu bulunmuştur. Alt boyutlar incelendiğinde ise, vatanseverlik bilinci ve ailenin önemi boyutlarında "tamamen katılıyorum", birlik-beraberlik ve dayanışma boyutunda ise "çoğunlukla katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin milli değerlerin kazanımında katıldığı sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin, birlik-beraberlik ve dayanışma alt boyutunda diğer boyutlara göre daha az olduğu söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin sınıf değişkenine göre milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. İlkokul öğrencilerinin sınıf değişkenine göre milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin mann whitney u testi sonuçları

	Sınıf	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Birlik-Beraberlik ve Dayanışma Boyutu	3. sınıf	107.74	8296.00	4640.00	.428
	4. sınıf	100.97	13025.00		
Vatanseverlik Bilinci Boyutu	3. sınıf	99.53	7664.00	4661.00	.456
	4. sınıf	105.87	13657.00		
Ailenin Önemi Boyutu	3. sınıf	109.60	8439.00	4497.00	.246
	4. sınıf	99.86	12882.00		
Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	3. sınıf	105.59	8130.50	4805.50	.697
	4. sınıf	102.25	13190.50		

Tablo 3'e göre, ilkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin sınıf değişkenine göre farklılaştığını belirlemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur (U=4640.00, p> .05; U=4661.00, p> .05; U=4497.00, p> .05; U=4805.00, p> .05). Dolayısıyla bulgu sonuçlarına göre sınıf değişkeninin öğrencilerin milli değerlerin kazanımında katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. İlkokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin mann whitney u testi sonuçları

Cinsiyet	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
----------	-----------	-----------	---	---

Birlik-Beraberlik ve Dayanışma Boyutu	Erkek	98.69	11152.00	4711.00	.199
	Kadın	109.34	10169.00		
Vatanseverlik Bilinci Boyutu	Erkek	97.68	11038.00	4597.00	.119
	Kadın	110.57	10283.00		
Ailenin Önemi Boyutu	Erkek	96.35	10887.50	4446.50	.052
	Kadın	112.19	10433.50		
Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	Erkek	98.59	11140.50	4699.50	.192
	Kadın	109.47	10180.50		

Tablo 4'e göre, ilkökul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını belirlemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur ($U=4711.00$, $p>.05$; $U=4597.00$, $p>.05$; $U=4446.50$, $p>.05$; $U=4699.50$, $p>.05$). Dolayısıyla bulgu sonuçlarına göre cinsiyet değişkeninin öğrencilerin milli değerlerin kazanımında katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı söylenebilir.

İlkökul öğrencilerinin katıldıkları faaliyet sayısına göre milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. İlkökul öğrencilerinin katıldıkları faaliyet sayısına göre milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin kruskal wallis testi sonuçları

Alt Boyutlar	Faaliyet Sayısı	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Birlik-Beraberlik ve Dayanışma Boyutu	1-2 faaliyet	93.81	2	3.057	.217	-
	3-4 faaliyet	100.27				
	5 ve daha fazla faaliyet	111.54				
Vatanseverlik Bilinci Boyutu	1-2 faaliyet	83.36	2	11.991	.002	A-C
	3-4 faaliyet	98.20				B-C
	5 ve daha fazla faaliyet	119.01				
Ailenin Önemi Boyutu	1-2 faaliyet	95.10	2	2.119	.347	-
	3-4 faaliyet	101.36				
	5 ve daha fazla faaliyet	109.91				
Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	1-2 faaliyet	91.15	2	6.729	.035	A-C
	3-4 faaliyet	96.77				B-C
	5 ve daha fazla faaliyet	115.96				

* $p<.05$

A: 1-2 faaliyet

B: 3-4 faaliyet

C: 5 ve daha fazla faaliyet

Tablo 5'e göre, ilkökul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin faaliyet sayısına göre farklılaştığını belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Test sonucunda milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile vatanseverlik bilinci alt boyut puanlarında anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur ($X^2_{(2)}=6.729$, $p<.05$; $X^2_{(2)}=11.991$, $p<.05$). Ancak birlik-beraberlik ve dayanışma ile ailenin önemi alt boyutlarında ise ilkökul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin sayısının anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($X^2_{(2)}=3.057$, $p>.05$; $X^2_{(2)}=2.119$, $p>.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Test sonucunda, ilkökul öğrencilerinin vatanseverlik bilinci alt boyutu ile milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin, öğrencilerin katıldıkları faaliyetlerin sayısına göre 1-2 ve 3-4 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur.

İlkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine yönelik bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. İlkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etki düzeyleri

	$\bar{x}$	SS	Duyarlılık Düzeyi
Dürüstlük ve Sorumluluk Boyutu	4.42	.75	Tamamen Katılıyorum
Sabır ve Saygı Boyutu	4.10	.89	Çoğunlukla Katılıyorum
Yardımlaşma Boyutu	4.21	.87	Tamamen Katılıyorum
Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	4.28	.77	Tamamen Katılıyorum

Tablo 6'ya göre ilkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin ($\bullet=4.28$) "tamamen katılıyorum" düzeyinde olduğu bulunmuştur. Alt boyutlar incelendiğinde ise, dürüstlük ve sorumluluk ile yardımseverlik boyutlarında "tamamen katılıyorum", sabır ve saygı boyutunda ise "çoğunlukla katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin manevi değerlerin kazanımında katıldığı sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin, sabır ve saygı alt boyutunda diğer boyutlara göre daha az olduğu ifade edilebilir.

İlkokul öğrencilerinin sınıf değişkenine göre manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. İlkokul öğrencilerinin sınıf değişkenine göre manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin mann whitney u testi sonuçları

	Sınıf	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Dürüstlük ve Sorumluluk Boyutu	3. sınıf	105.34	8111.00	4825.00	.730
	4. sınıf	102.40	13210.00		
Sabır ve Saygı Boyutu	3. sınıf	106.90	8231.50	4704.50	.523
	4. sınıf	101.47	13089.50		
Yardımseverlik Boyutu	3. sınıf	105.83	8149.00	4787.00	.659
	4. sınıf	102.11	13172.00		
Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	3. sınıf	105.11	8093.50	4842.50	.764
	4. sınıf	102.54	13227.50		

Tablo 7'ye göre, ilkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin sınıf değişkenine göre farklılaştığını belirlemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur ($U=4825.00$, $p>.05$; $U=4704.50$, $p>.05$; $U=4787.00$, $p>.05$; $U=4842.50$, $p>.05$). Dolayısıyla bulgu sonuçlarına göre sınıf değişkeninin öğrencilerin manevi değerlerin kazanımında katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. İlkokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin mann whitney u testi sonuçları

	Cinsiyet	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Dürüstlük ve Sorumluluk Boyutu	Erkek	101.21	11437.00	4996.00	.540
	Kadın	106.28	9884.00		
Sabır ve Saygı Boyutu	Erkek	97.41	11007.00	4566.00	.103
	Kadın	110.90	10314.00		
Yardımseverlik Boyutu	Erkek	94.97	10731.50	4290.50	.021
	Kadın	113.87	10589.50		
Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	Erkek	97.85	11056.50	4615.50	.132
	Kadın	110.37	10264.50		

Tablo 8'e göre, ilkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını belirlemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Test sonucunda manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile dürüstlük ve sorumluluk, sabır ve saygı alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur ($U=4615.50$, $p>.05$; $U=4996.00$, $p>.05$; $U=4566.00$, $p>.05$). Ancak yardımseverlik alt boyutunda, öğrencilerin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin kadın öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($U=4290.50$, $p<.05$).

İlkokul öğrencilerinin katıldıkları faaliyet sayısına göre manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9'a göre, ilkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin faaliyet sayısına göre farklılaştığını belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Test sonucunda manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile dürüstlük ve sorumluluk alt boyut puanlarında anlamlı farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır ($X^2(2) = 6.727$, $p<.05$; $X^2(2) = 6.766$, $p<.05$). Ancak sabır ve saygı ile yardımseverlik alt boyutlarında ise ilkökul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin sayısının anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($X^2(2) = 1.629$, $p>.05$; $X^2(2) = 3.968$, $p>.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar

arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Test sonucunda, ilkököl öğrencilerinin dürüstlük ve sorumluluk alt boyutu ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin, öğrencilerin katıldıkları faaliyetlerin sayısına göre 1-2 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Ayrıca dürüstlük ve sorumluluk alt boyutunda 3-4 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 9. İlkokul öğrencilerinin katıldıkları faaliyet sayısına göre manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisine ilişkin kruskal wallis testi sonuçları

Alt Boyutlar	Faaliyet Sayısı	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Dürüstlük ve Sorumluluk Boyutu	1-2 faaliyet	89.98	2	6.766	.034	A-C B-C
	3-4 faaliyet	97.88				
	5 ve daha fazla faaliyet	115.66				
Sabır ve Saygı Boyutu	1-2 faaliyet	96.39	2	1.629	.443	-
	3-4 faaliyet	101.21				
	5 ve daha fazla faaliyet	109.33				
Yardımseverlik Boyutu	1-2 faaliyet	94.83	2	3.968	.137	-
	3-4 faaliyet	97.87				
	5 ve daha fazla faaliyet	113.02				
Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	1-2 faaliyet	89.83	2	6.727	.035	A-C
	3-4 faaliyet	97.97				
	5 ve daha fazla faaliyet	115.67				

*p < .05

A: 1-2 faaliyet

B: 3-4 faaliyet

C: 5 ve daha fazla faaliyet

İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasındaki ilişkiye ait bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasındaki ilişkiye ait spearman korelasyon analizi sonuçları

Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	
Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi	.782**

**p < .01

Tablo 10'a göre, ilkököl öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını belirlemek için Spearman korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda pozitif yönlü ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r = .782$, $p < .01$).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin tamamen katılıyorum düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca vatanseverlik bilinci ve ailenin önemi boyutlarında tamamen katılıyorum, birlik-beraberlik ve dayanışma boyutunda ise çoğunlukla katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür. İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında katıldığı sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin, birlik-beraberlik ve dayanışma alt boyutunda diğer alt boyutlara göre daha az olduğu söylenebilir. Yiğittir (2009)'ın ilkököl öğrencileriyle yaptığı çalışmada da yardımseverlik, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, doğa sevgisi, misafirperverlik, çalışkanlık gibi değerlerin tamamen katılıyorum düzeyinde kazanıldığı bulunmuştur. İlkokul velilerinin okul ortamında en çok aile birliğini önemseme, bayrağa ve İstiklal Marşı'na saygı, dayanışma gibi milli, ahlaki ve geleneksel değerlerin kazandırılmasını bekledikleri görülmüştür (Yiğittir, 2010). Yiğittir ve Öcal (2011) milli değerlerin kazanımıyla ilgili "aile birliğine önem verme, bayrağa, İstiklal Marşına saygılı olma, bağımsızlık, misafirperverlik, özgürlük, vatanseverlik ve yardımseverlik" gibi milli değerleri öğrencilerin içselleştirmesinde ders içinde/dışında gerçekleştirilen etkinliklerin etkili olabileceği ifade edilmektedir. Nitekim Koç ve Budak (2021-b) da değerlerin kazanımında okul dışı ortamların ve ders dışı faaliyetlerin eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmesinin hem sürecin zenginleştirilmesine hem de daha etkili ve verimli çalışmaların gerçekleştirilmesine katkı sunduğunu belirtmiştir. Deveci ve Selanik Ay (2009)'ın

çalışmalarında, ilkökul öğrencileri tarafından tutulan günlüklerde öğrencilerin en çok vatan sevgisi, Atatürk sevgisi, asker sevgisi, bayrak sevgisi gibi milli değerlere vurgu yaptıkları sonucuna ulaşmışlardır. Sosyal ve kültürel faaliyetler doğrultusunda gerçekleştirilen ve etkinlik odaklı işlenen değerler, çocukların sosyal becerilerini de anlamlı düzeyde etkilemektedir (Gözler vd., 2020). Sosyal ve kültürel faaliyetlerle iç içe geçmiş değerler, öğrencilerin hem yaparak yaşayarak hem de eğlenerek öğrenmelerine katkı sunmaktadır (Koç ve Budak, 2021-b). Yukarıda yapılan çalışmaların sonuçları, bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı bir farklılığın çıkmamasında, öğrencilerin erken yaşlardan itibaren milli değerlere hassas bir birey olarak yetiştirilmelerinin etkili olabileceği söylenebilir.

Milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin faaliyet sayısına göre ölçek toplam puanı ile vatanseverlik bilinci alt boyut puanlarında anlamlı farklılığın olduğu, birlik-beraberlik ve dayanışma ile ailenin önemi alt boyutlarında ise anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın ise, öğrencilerin katıldıkları faaliyetlerin sayısına göre 1-2 ve 3-4 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla bulgu sonuçlarına göre, öğrencilerin katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerinin sayısının artması milli değerleri kazanımlarında etkili olduğu söylenebilir. Kapkın'ın (2018) yapmış olduğu çalışmada faaliyetlere dayalı gerçekleştirilen değerler eğitiminin çocukların sosyal becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Koç-Akran ve Yıldız (2020) tarafında yapılan çalışmada da katılımcıların etkinliklerle kazandığı değerler arasında en fazla dayanışma değeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin tamamen katılıyorum düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca dürüstlük ve sorumluluk ile yardımseverlik boyutlarında tamamen katılıyorum, sabır ve saygı boyutunda ise çoğunlukla katılıyorum düzeylerinde olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin manevi değerlerin kazanımında katıldığı sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin, sabır ve saygı alt boyutunda diğer alt boyutlara göre daha az olduğu söylenebilir. İlkokul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Dolayısıyla bulgu sonuçlarına göre sınıf değişkeninin öğrencilerin manevi değerlerin kazanımında katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin cinsiyet değişkenine göre, dürüstlük ve sorumluluk, sabır ve saygı alt boyutları ile ölçek toplam puanında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Aladağ (2009) ve Tekin (2019)'in sorumluluk değeriyle ilgili yaptıkları çalışmada da cinsiyet değişkeninin deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Aktaş (2010)'in sorumluluk değeriyle ilgili yaptığı çalışmada ise cinsiyet değişkeni açısından kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu çalışmanın yardımseverlik alt boyutunda ise, öğrencilerin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin kadın öğrenciler lehine anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Bulgu sonuçlarına göre cinsiyet değişkeninin öğrencilerin yardımseverlik alt boyutunda sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin anlamlı bir farklılığa neden olduğu ve kadın öğrencilerin yardımseverliklerinin erkeklere göre yüksek olduğu söylenebilir. Akbaş (2004)'in çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre temel ve demokratik değerlere daha üst seviyede ulaştığı bulunmuştur. Ayrıca İşcan (2007)'in çalışmasında da değerleri gösterme ve içselleştirip uygulama seviyelerinin kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha üst seviyede olduğu görülmüştür. Ancak Aktepe (2010) tarafından yapılan çalışmada ise cinsiyet değişkeninin öğrencilerin yardımseverlik değerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü üzere bu çalışmaların sonuçlarıyla örtüşen çalışmaların olduğu gibi, farklılık gösteren çalışmaların da olduğu görülmüştür. Sonuçların farklılık göstermesinde örneklem, yöntem, veri toplama araçları gibi etkenlerin etkili olabileceği söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin faaliyet sayısına göre ölçek toplam puanı ile dürüstlük ve sorumluluk alt boyut puanlarında anlamlı farklılığın olduğu, sabır ve saygı ile yardımseverlik alt boyutlarında ise anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın ise, öğrencilerin katıldıkları faaliyetlerin sayısına göre 1-2 faaliyet ile 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Ayrıca dürüstlük ve sorumluluk alt boyutunda 3-4 faaliyet ile 5 ve daha fazla

faaliyete katılan öğrenciler arasında 5 ve daha fazla faaliyete katılan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bulgu sonuçlarına göre, öğrencilerin katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerinin sayısının artması manevi değerleri kazanımlarında etkili olduğu söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ile manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul öğrencilerinin milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerinin etkisi arttıkça manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin de artacağı söylenebilir.

Çalışma kapsamında ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda; ilkök öğrencilerinin milli değerlerden birlik-beraberlik ve dayanışma alt boyutu ile manevi değerlerden sabır ve saygı alt boyut puanlarının artırılmasına yönelik ders içi veya ders dışında öğrencinin daha fazla aktif katılacağı gezi, drama, örnek olay vb. yöntemlerin kullanılması önerilebilir. Öğrencilerin katıldıkları sosyal ve kültürel faaliyetlerin sayısının artması onların milli ve manevi değerleri kazanımında anlamlı bir etkiye sahip olduğundan öğrencilerin daha fazla sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımının desteklenmesi önerilebilir. Milli ve manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisinin belirlenmesine yönelik farklı sınıf düzeylerinde çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA/ REFERENCES

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Aktaş, N. (2010). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler programında verilen değerleri edinme düzeyleri erzincan örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değeri kazanma düzeyine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Aydın, M. Z., & Akyol-Gürler, Ş. (2018). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Batmaz, O., & Erdoğan, T. (2019). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6), 2681-2692.
- Bayburt, B., & Duman, D. (2020). Değerler eğitimi açısından milli mücadeleyi anlatmanın ve aktarmanın önemi. *Belgi Dergisi*, 2(19), 1704-1719.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (Çev. Ahmet AYPAY). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 429-436.
- Çelikkaya, T., & Kürümlüoğlu, M. (2017). Veliler, öğrenciler ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin programdaki değerlere ilişkin değer hiyerarşileri, gerekçeleri ve önerileri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 243-264.
- Çengelci-Köse, T. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde değerler eğitimi. S. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri için sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 245-270). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. H., & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi* 6(15), 69-88.
- Deveci H., & Selanik Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 167-181.
- Ergen, G. (2017). Eleştirel-bilinçli sevgi eğitimi: Eğitimi değerler ekseninde düşünmek. S. Z. Genç (Ed.), *Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması içinde* (s. 171-195). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gözler, A., Haskuş, A., Ayhan, B., Karslı E., & Akın, Z. (2020). Değerler eğitimi kapsamında hazırlanan bilimsel çalışmaların farklı değişkenler göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 224-241. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.677048>
- Gudmundsdottir, S. (1990). Values in pedagogical content knowledge. *Journal of Teacher Education*, 41(3), 44-52.
- Gültekin, M., & Şencan, H. (2019). Manevi değerlerin farklılıklar yönetimi üzerindeki etkisi. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 6(1), 1-18.

- Gündoğan, A. (2019). Milli değerlerin içselleştirilmesinde hayat bilgisi dersinin rolü. A. F. Arıcı ve M. Başaran (Eds.), *Milli Eğitim üzerine yazılar içinde* (s. 125-141). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Hökelekli, H. (2013). Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi. 2. Baskı. İstanbul: Timaş Yayınları
- Hökelekli, H., & Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. R. Kaymakcan vd. (Eds.), *Değerler ve eğitimi içinde* (s. 371-396). İstanbul: Dem Yayınları.
- Huck, S. W. (2008). *Reading Statistics and Research*. Pearson: Boston.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Kapkın, B. (2018). *Etkinlik temelli değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Koç-Akran, S., & Yıldız, V. (2020). Sosyal etkinlikler modülüyle öğrencilere kazandırılan değerler: Öğrenci görüşleri. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(14), 569-593.
- Koç, A., & Budak, Y. (2021-a). Manevi değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 1071-1100.
- Koç, A., & Budak, Y. (2021-b). Milli değerlerin kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetlerin etkisi ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 54(54), 54-74.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Çokluk, Ö. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Oktay, A. (2010). 21. Yüzyılda yeni eğilimler ve eğitim. O. Oğuz, A. Oktay ve H. Ayhan (Eds.). *21. Yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi içinde* (s. 1-19). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Priest, S. (1986). Redefining outdoor education: A matter of many relationships. *The Journal of Environmental Education*, 17(3), 13-15.
- Schaefer, M.P. (2012). *Determining methods for teaching character education in elementary schools* (Unpublished doctoral dissertation) Northcentral University, Arizona.
- Schwartz, S. H., & Sagiv, L. (1995). Identifying culture-specifics in the content and structure of values. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 26(1), 92-116.
- Tekin, S. (2019). *İlkokul 4. sınıflarda etkinlik temelli değer eğitimi yoluyla sorumluluk değerinin kazandırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye.
- Thornberg, R. (2006). Hushing as a moral dilemma in the classroom. *Journal of Moral Education*, 35(1), 89-104.
- Tillman, D. (2000). *Living values activities for young adults*. Deerfield Beach-Florida: Health Communications Inc.
- Toprakçı, E. (2021). 'Değerlerli' uzaktan öğretim. Erişim adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/degerlerli-uzaktan-ogretim-41705164>.
- Toprakçı, E. (2008). *Sınıfa dayalı yönetim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2019). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ulusoy, K., & Arslan, A. (2016). Değerli bir kavram olarak değer ve değerler eğitimi. R. Turan ve K. Ulusoy (Eds.). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi içinde* (s. 1-16). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yalnız, A., & Yıkılmaz, Y. (2018). Değerler eğitimi kavramı olarak dürüstlük ve dürüstlük ölçeği (dö) Türkçe formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(34), 649-666.
- Yeniyol, A. (2016). *Ortaöğretimde manevi değerler ve eğitimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, Y. (2019). *Okul dışı etkinlik temelli değerler eğitimi programının öğrencilerin etkin vatandaşlık değerlerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye.
- Yiğittir, S. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. sınıf değerlerinin kazanılma düzeyi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Yiğittir, S. (2010). İlköğretim öğrenci velilerinin okullarda kazandırılmasını arzuladığı değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(19), 207-223.
- Yiğittir, S., & Öcal, A. (2011). Lise tarih öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi konusundaki görüşleri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(20), 117-124.
- Yücel, H. ve Toprakçı, E. (2009) *Öğretmen denetiminin ihmal edilen boyutu olarak eğitsel denetim*, TEMSEN (Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası-Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu 22-23 Haziran 2009. Erişim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2018/04/ogretmen-denetimi.pdf>